

№ 6

1 квітня 2012 рік

В цьому випуску:

<i>Збережемо первоцвіти</i>	1
<i>1 квітня - Міжнародний день птахів</i>	1
<i>Виховання екологічної свідомості продовжується...</i>	2
<i>Ми чекаємо на ВАС!</i>	2
<i>Вплив кисню на життя риб</i>	3
<i>Перші підрумки</i>	4
<i>Найбагатший медоноси</i>	5
<i>Думай про природу</i>	5
<i>Мета та завдання науково-дослідного розсадника</i>	6
<i>Зі святом Вилкодня!</i>	6

Збережемо первоцвіти

В ході акції працівниками Парку були проведені ряд роз'яснювальних лекцій у школах міста Дніпрорудне та села Балки. На лекціях був представлений показовий матеріал про первоцвіти, які зростають на території Національного парку, а також роз'яснення чому потрібно берегти та охороняти ці квіти.

З настанням 2012 року Національний природний парк "Великий Луг" продовжує свою роботу по вихованню у молодого населення нашого району екологічної свідомості. Робота розпочата традиційно із щорічної весняної акції "Збережемо первоцвіти".

Для того, щоб закріпити теоретичний матеріал учням **н а о ч н о** були показані **п е р в о ц в і т и**

нашої місцевості в ході екскурсії на території Парку, разом із науковим співробітником ботаніком-флористом Національного парку Шевченкою А.В.

Завідувач сектором екологічної освіти та рекреації Поштарук Я.П.

1 квітня - Міжнародний день птахів.

Міжнародний день птахів проходить щорічно в рамках програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера". 1 квітня 1906 року була підписана Міжнародна конвенція з охорони птахів. День птахів - це не лише річниця Конвенції, але й час повернення пернатих додому. За традицією в цей час саме навесні в очікуванні пернатих розвішуються шпаківні, дуплянки та інші «пташині будиночки». Повернення птахів святкувалося, також, як прихід весни. За звичаєм цього дня пекли «жайворонки» з тіста і співали особливі святкові пісні. Поряд з тим, Міжнародна організація по захисту диких птахів (Birdlife international) щорічно проводить наприкінці вересня осінні Дні спостережень птахів, метою яких є залучення громадськості до проблем захисту пернатих.

Виховання екологічної свідомості продовжується...

роди.

Так у березні місяці спільно із Дніпрорудненською гімназією “Софія” була відновлена кімната Музей природи. Для удосконалення музейної кімнати Національний природний парк надав гімназії музейні експонати: гербарій найбільш характерних та рідкісних видів трав’яних рослин, зруби дерев парку “Дружба”,

Національний природний парк “Великий Луг” тісно співпрацює із загальноосвітніми закладами Василівського району. Один із видів співпраці - це створення музею при-

гнізда з кладки яєць деяких представників орнітофауни Парку, плакати із зображенням флора та фауни

видів, які занесені до Червоної книги України, а також експонати фазанів (самця та самки).

Спільно з екскурсорами з гімназії “Софія” учнями 10-А класу Лисенко Мариною та Корповою Світланою співробітники провели екскурсію у музеї природи для учнів 1-х класів.

Завідувач сектором екологічної освіти та рекреації Поштарук Я.П.

Ми чекаємо на ВАС!

З настанням теплих, сонячних, весняних днів приходиться час поживлення рекреаційної діяльності в національному парку. Сектор екологічної освіти і рекреації готується зустрічати нових екскурсантів та любителів відпочити на природі, бажаючих відновити свої розумові, духовні і фізичні сили.

Що ж може бути прекрасніше природного відпочинку, насолоджуватися співом птахів, цвітінням дерев і рослин, слухати шум вітру і стрекотіння комах, милуватися пейзажами природи, чи не так?! Адже на природі кожна людина стає сама собою, залишаючи міський шум, забувши про повсякденну суєту і сірі будні. Для любителів барбекю та шашлику створені спеціально обладнані місця, де можна розпалити вогнище у мангалах, розбити намети, пограти у волейбол, чи сидячі ввечері біля вогнища згадати пісні з дитинства під гітару.

Під час екскурсій можна отримати не тільки позитивні враження від перебування на природі, а і багато цікавої, пізнавальної інформації про фауну і флору парку, про історію рідного краю.

Тому, шановні любителі відпочинку на природі, чекаємо на Вас!

*Провідний фахівець з рекреації
Котлярова О.М.*

Вплив кисню на життя риб.

Риbam, як і іншим тваринам, для підтримання життя потрібний кисень, який необхідний для дихання. Більша частина кисню проникає у воду з повітря, а частково він утворюється у воді внаслідок життєдіяльності зелених рослин. Найбільший вміст кисню у верхніх шарах

водної товщі, найменший у нижніх, а за певних умов його може зовсім не бути.

Для нормальної життєдіяльності коропа потрібно 3-8 см³ кисню на один літр води. При його концентрації 2 см³ в літрі води риба поводить неспокійно, впливає на поверхню і ковтає повітря; при концентрації 0,5 см³ короп швидко гине. Судак і лящ засинають, коли вміст кисню в одному літрі води знижується до 2 см³, а лососеві (наприклад, форель) – до 1,5 см³. Від нестачі кисню риби виснажуються, а потім гинуть. Інколи це явище стає масовим. Тоді говорять про так звану задуху – масову загибель риби від нестачі або відсутності кисню. Задухи виникають як улітку, так і взимку. Літні задухи збігаються з так званим «цвітінням» водойм. Це не що інше як масовий розвиток мікроскопічних, переважно синьо-зелених водоростей, які на відміну від інших водоростей утворюють скупчення (колонії), що не дає змоги зоопланктону поїдати їх. Поки водорості живуть, вони приносять певну користь: видаляють домішки, збагачують воду киснем. Загинувши, водорості гніють, витрачаючи більше кисню, ніж його виділяється, тим самим засмічують водойму. В результаті риба та її кормові організми отруюються.

Загибель риби у Каховському водосховищі розпочалась ще у 2000 р. З тих пір зафіксовано гибель більше 120 т риби і 70 тис. раків.

Крім того гинуть від задухи й інші організми що мешкають на дні водоймища, якими живиться риба, черви, личинки комах, молюски. На дні з'являються мертві сірководневі зони (сірководень дуже токсичний), де нема нічого окрім бактерій, не потребуючих кисню.

Задухам сприяє тривала штильова погода, коли водянні шари вертикально не переміщуються, а кисень, зосереджений у придонних шарах, вбирається відмираючими рештками рослин і тварин. Але основним негативним фактором залишається антропогенний вплив на природний режим водоймищ: сповільнення течії (гідробудівництво), попадання різних побутових відходів (фосфатів, нітритів), змивання з полів хімічних добрив, засмічення територій, прилеглих до водойм і т. д.

Причиною зимових задух є товстий крижаний покрив водойм, через який кисень не проходить до води. Запаси кисню, зосереджені під крижаним покривом, витрачаються на процеси гниття решток рослин і тварин, які накопичилися на дні водойми за весняно - літній період. Про нестачу кисню у водоймі свідчать підхід до поверхні води в ополонках жуків, а потім і риб.

Про те й надлишок кисню у воді може спричинювати великі зміни в організмі риб. Внаслідок цього спостерігається посилена секреція слизових клітин шкіри і зябер, сповільнюється, а потім і припиняється дихання. Бульбашки повітря можуть з'являтися у кровоносних судинах, під шкірою та в інших місцях тіла риби.

Отже, нормальна життєдіяльність риб можлива тільки при певному вмісті кисню у воді.

*Молодший науковий співробітник
Головко О.С.*

Профілактичні роботи взимку

Перші підсумки.

Серед невідкладних та першочергових завдань установ ПЗФ, а особливо нових, таких як наш парк, важливе місце посідає інвентаризація біорізноманіття, вивчення, збереження та проведення моніторингу рідкісних та зникаючих видів.

Роботи по інвентаризації тваринного світу були розпочаті в 2007 році. Дослідження проводились відповідно до загально прийнятих методів вивчення тваринного світу, а саме - методом візуального спостереження, по характерним видоспецифічним звукам чи співам, знахідками загинувших тварин, слідам життєдіяльності, відбиткам слідів на ґрунті та снігу, для комах – за допомогою пасток Барбера, світло пасток, та ін.. За результатами 5-ти річних польових досліджень наукових працівників парку, літературними джерелами та роботою вузько направлених спеціалістів, які працювали на території парку, складено інвентаризаційні списки.

На сьогоднішній день фауна Національного природного парку „Великий Луг” налічує близько 1447 видів, з них безхребетні - 1120, плазуни – 10, земноводні – 6, риби – 52, птахи – 218, ссавці – 41. 114 види занесені до Червоної Книги України, Бернської конвенції - 258, Боннської конвенції – 122, Європейського червоного списку – 32, СИТЕС – 30, МСОП – 30.

Після затоплення Каховського водосховища, в 1956 році, велика кількість тварин, які перебували на території плавнів Великого Лугу, знайшли притулок на сільськогосподарських невіддях вздовж берегової лінії.

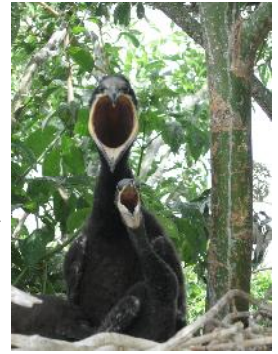
Серед фауни парку найчисельнішим класом є комахи, далі йдуть птахи, риби, ссавці, плазуни та земноводні. До Червоної книги України занесені 44 види комах.

Ссавці представлені 41 видом, з яких 16 – занесені до ЧКУ.

Орнітофауна характеризується наявністю елементів всіх екологічних комплексів (гніздові, зимуючі, пролітні та залітні птахи). Найчисельнішими є водно-болотні та степові види. До ЧКУ занесені 35 видів.

Згідно літературними даними на незарегульованій ділянці Дніпра, яка тепер зайнята Каховським водосховищем, мешкало 59 видів і підвидів риб. На сьогоднішній день за даними В. Демченко та

свідченнями рибалок, видовий склад Каховського водосховища налічує 52 види.

Земноводних 10 видів, один вид ЧКУ, плазунів 6 видів, чотири - занесені до ЧКУ.

Каховське водосховище є штучною водоймою, в якому істотно змінене середовище існування живих організмів. До того ж негативно на видовий склад впливає промисловий, браконьєрський та любительський вилов цінних видів. Змінюється видове різноманіття, зникають риби певних екологічних груп, натуралізуються інші.

Звичайно список тварин поповниться новими видами, проте наявність значної кількості раритетних таксонів різного рангу, свідчить про цінність території парку та її важливе значення в збереженні біорізноманіття в цілому. Результати інвентаризаційних досліджень є основою для різних видів моніторингу, розробки та впровадження природоохоронних заходів, управлінських рішень.

*Науковий співробітник,
ентомолог Крайник Ю.М.*

Найбагатші медоноси.

Вже зовсім скоро зацвіте акація. Повітря навколо дерев сповниться своєрідним медовим запахом. Хмарами будуть снувати трудівниці – бджоли. У квітках акації так багато нектару, що навіть на смак вони солодкі.

Під словом «акація» у наших широтах розуміється насамперед, види роду (*Robinia*). Всього їх відомо близько 20 видів, які за природних умов поширені в Північній Америці та Мексиці. У нас культивується 7 видів цього роду. Акацією звичайно називають і 10 видів роду карагана (*Caragana*).

Всі згадані вище роди – робінія, карагана, альбіція, акація мають аналогічну будову квіток і плодів. Їхні квітки нагадують метелика із згорнутими крильцями. Квітка складається із п'яти пелюсток різної форми. Верхня непарна пелюстка зветься прапорцем, або парусом, дві бокові пелюстки – крилами, або веслами, а дві нижні, здебільшого зрослі між собою, утворюють так званий човник. Тичинок у квітці десять, вони оточують маточку, при основі якої є медові залози (нектарники), виповнені цукристим соком.

Практично всі представники родини – медоносні рослини, але найкращим медоносом є біла акація, або робінія звичайна (*Robinia pseudoacacia*). З нектару запашних квіток білої акації, зібраного з 1 га, бджоли виробляють від 1000 до 1700 кг меду. Лише липа (різні види роду *Tilia* з родини *Tiliaceae*) та фацелія пижмо можуть конкурувати за нектароносністю з білою акацією.

Біла акація – це дерево до 35 м заввишки з непарнопірчастими листками і розлогою кроною, яке у другій половині травня – червня одягається у своє розкішне вбрання із сотень білосніжних китиць запашних квіток.

Походять ці види робінії з Північної Америки. Біла акація ще десь на початку XVII ст. була завезена в Європу і з того часу стала улюбленою декоративною рослиною, адже вона посухостійка і швидко росте. Біла акація посіла почесне місце не лише в озелененні населених пунктів, її культивують також у полезахисних смугах. Тверда деревина білої акації, з жовтими або червонуватими прожилками, не жолобиться, не тріскається, добре полірується. Її використовують для виготовлення меблів.

Квітки білої акації здавна використовуються у народній медицині як в'язучий і проти спазматичний засоби. Вони містять глікозид робініїн і багато ефірної олії.

І все ж найкорисніша властивість акації – її медоносність. Слід сказати, що мед з акцій належить до одного з найкращих. Так, мед з білої акації у рідкому стані зовсім прозорий, а при кристалізації стає дрібнозернистим, сніжно-білим. Він містить 36% глюкози і понад 40% фруктози, що є найсолодшим цукром у природі.

Науковий співробітник,
ботанік-флорист Шевченко А.В.

Думай про природу.

В зв'язку з настанням теплої погоди багато людей вирушає відпочивати на територію природно-заповідного фонду, що сильно підвищує вірогідність виникнення пожеж в лісових та степових насадженнях внаслідок розкладання вогнищ, паління і таке інше.

Природоохоронною пожежною станцією НПП «Великий Луг» в 2012 році проведено перевірку місць відпочинку жителів населених пунктів, які межують з територією природно-заповідного фонду. В ході перевірки виявлена велика кількість сміття, яке залишали відпочиваючі. Хотілося щоб відпочиваючі пам'ятали, що наш спільний громадянський обов'язок – шанобливо ставитись до природи. Тільки спільними зусиллями ми зможемо зберегти природу нашого краю!

Працівники Парку постійно прибирають територію, вивозять сміття, розчищають джерела, облаштовують місця для відпочинку. Ми робимо все для того, щоб кожна людина яка буде відпочивати на території НПП «Великий Луг», могла побачити всі красоти нашого краю.

Усіх небайдужих до стану навколишнього середовища, запрошуємо до участі у Щорічній Всесвітній акції День довкілля, яке проходить традиційно 3 суботу квітня. Про детальнішу інформацію дізнавайтесь на сайті НПП «Великий Луг»

www.grandmeadow.org.ua.

Начальник ППС
Батовський О.В.

Мета та завдання науково-дослідного розсадника.

В природі кожне дерево, кущ, квітка, трава росте на одному місці - там, де впало і проросло насіння. Але далеко не всьому насінню вдається прорости. Багато з них гинуть, тому що потрапили на непридатні для проростання субстрати (на каміння або у воду), із тих, що проросли, далеко не всьому насінню доводиться дожити до наступного року. Навіть ті проростки, що вижили, загинуть протягом декількох наступних років через умови, які не підходять для зростання, пошкодження різними захворюваннями і т.д. В результаті із багатьох тисяч, а іноді і мільону впавших на землю зернят, виростає лише одно доросле дерево.

Для того щоб уникнути усіх цих негараздів у 2010 році на території НПП «Великий Луг» почав створюватись науково-дослідний розсадник, мета якого штучне вирощування рідкісних та зникаючих видів рослин - піон, брандушка, тюльпан дібровний, крокуси. Працівники Парку роблять лише перші кроки у налагодженні робочого процесу, але вже помітні результати. На його ділянці вже зійшли та ростуть для озеленення саджанці дуба звичайного, дуба червоного, каштану кінського, туї низькорослої, сосни кримської, ялівця, самшиту і т.д.

В плани розсадника входить вирощування садженців туї низькорослої та самшиту для озеленення парку Дружба в місті Дніпрорудне та інших територій.

Гольцова О.Я.

Зі святом Великодня!

Національний природний парк
«Великий Луг» вітає усіх з великим святом Воскресіння Господня!

*Явилась милість нам Господня
І оживила світ, немов в раю;
В знаменне світле свято Великодня
Вітаю щиро кожну я сім'ю.
Бажаю щастя й злагоди в родині
Ща благодаті Божої з небес
І хай по всій лунає Україні:
— Христос воскрес!
— Воістину воскрес!*

*З повагою директор
Соловян В.М.*

*Засновник та видавник газети
НПП «Великий Луг»*

*Свідоцтво про державну
реєстрацію*

Серія 33 № 1003-278-Р від 03.12.2010 р.

Адреса НПП «Великий Луг»:

*вул. Зелена 3,
м. Дніпрорудне,
Василівський р-н,
Запорізька обл.,
71630*

Тел./Факс: (06175)6-65-78

*Ел. пошта: grandmeadow@ukrpost.ua
grandmeadow@rambler.ru*

Наш сайт: www.grandmeadow.org.ua

Редактор Поштарук Я.П.

Тираж 500 примірників

*Розповсюджується
Безкоштовно*